

G. PETKEVICAIŲ BITE
PANEVĖŽYJE

Gabrielė Petkevičaitė - Bitė

1861 m. — 1943 m.

Refas kuris iš lietuvių literatūros ir kultūros darbuotojų išgyveno tiek istoriškai dramatiškų įvykių, skirtų Lietuvos daliai, kaip panevėžietė G. Petkevičaitė-Bitė. Dar neryšūs kūdikiškai suvokti 1863 m. sukilimo įvykiai, 1905 metų revoliucija, Pirmas pasaulinis karas, Spalio revoliucija ir pagaliau Ant-rasis pasaulinis karas. Likimas jai nepašyškstėjo skausmo, širdgėlos, vargų ir darbų. Kita vertus, šie kančių keliai, kuriais rašytoja ėjo visą gyvenimą, suformavo ją kaip asmenybę, bandžiusią savo kūryboje aprėpti visas gyvenimo puses su didele širdies meile ir išmintimi. Bitė nebuvo pasyvi įvykių stebėtoja ir aprašinėtoja — gyvenimas ją nešė pačiais pavojingiausiais sūkuringos srovės verpetais, tik trumpam suteikdamas ramesnio atokvėpio valandėles. Ne gamtos aprašinėjimas, jos idilija, o žmogus rūpėjo rašytojai visą gyvenimą. Jo išvedimas iš tamsos, iš socialinės priespaudos, žmogiškosios vertės pajutimo ugdymas, lietuviško žodžio skambumu jam pasakyti, — koks tu esi didis žmogau — tikriausiai tai buvo rašytojos tikslas.

Būsimoji rašytoja augo tokioje aplinkoje, kur buvo rodoma pagarba paprastam darbo žmogui, teikiama visokeriopa pagalba.

Pasimokiusi namuose, baigus aukštesnius mokslus Mintaujoje 1879 metais, Gabrielė, tėvo prašoma, lieka dirbti ligoninėje ir vaistinėje. Tačiau nei medicininis darbas prie gydytojo tėvo, nei vėliau 1886 metais baigti bitininkystės kursai jos nepatenkino — ji ieškojo dvasios sparnų. O tie sparnai, kaip vėliau paaiškėjo, buvo literatūrinis darbas, kultūrinė veikla.

Jos gimtasis Puziniškis tampa ta vieta, kur su-bėgdavo daugelio ryškesnių kultūros veikėjų keliai. Nuolatof lankydavosi J. Basanavičius, J. Jablonskis, P. Višinskis, J. Biliūnas, V. Mickevičius-Kapsukas, V. Didžiulytė bei buriuodavosi demokratiškai nusiteikę studentai, apylinkės jaunimas.

Vyko karštos diskusijos politiniais, kultūros ir meno klausimais. Juoba, kad pasaulyje brendo di-

